

ภูมิปัญญาท้องถิ่น

องค์การบริหารส่วนตำบลตาเนิน

อำเภอเนินสง่า จังหวัดชัยภูมิ

คำนำ

ภูมิปัญญา ตรงกับคำศัพท์ภาษาอังกฤษว่า Wisdom หมายถึง ความรู้ ความสามารถ ทักษะความเชื่อ และศักยภาพในการแก้ไขปัญหาของมนุษย์ที่สืบทอดกันมาจากอดีตจนถึงปัจจุบันอย่างไม่ขาดสาย และเชื่อมโยงกันทั้งระบบทุกสาขา

ภูมิปัญญาไทย หมายถึงความรู้ ความสามารถ ทักษะและเทคนิคการตัดสินใจผลิตผลงานของบุคคล อันเกิดจากการสะสมองค์ความรู้ทุกด้านผ่านกระบวนการสืบทอดพัฒนา ปรับปรุง และเลือกสรรมาแล้วเป็นอย่างดี สามารถแก้ไขปัญหา และพัฒนาวิถีชีวิตของคนไทยได้อย่างเหมาะสมกับยุคสมัย

ภูมิปัญญาท้องถิ่น หรือภูมิปัญญาชาวบ้าน หมายถึง ทุกสิ่งทุกอย่างที่ชาวบ้านคิดขึ้นได้เอง และนำมาใช้ในการแก้ปัญหา เป็นเทคนิควิธี เป็นองค์ความรู้ของชาวบ้าน ทั้งทางกว้างและทางลึกที่ชาวบ้านคิดเอง ทำเอง โดยอาศัยศักยภาพที่มีอยู่แก้ไขปัญหาการดำเนินชีวิต ในท้องถิ่นได้อย่างเหมาะสมกับยุคสมัย ความเหมือนกันของภูมิปัญญาไทยและภูมิปัญญาท้องถิ่น คือ เป็นองค์ความรู้และเทคนิคที่นำมาใช้ในการแก้ไขปัญหาและการตัดสินใจ ซึ่งได้สืบทอดและเชื่อมโยงมาอย่างต่อเนื่องตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน

ความแตกต่างกันของภูมิปัญญาไทยและภูมิปัญญาท้องถิ่น คือ ภูมิปัญญาไทยเป็นองค์ความรู้และความสามารถโดยส่วนรวม เป็นที่ยอมรับในระดับชาติ ส่วนภูมิปัญญาท้องถิ่นเป็นองค์ความรู้และความสามารถในระดับท้องถิ่นซึ่งมีขอบเขตจำกัดในแต่ละท้องถิ่น เช่น ภาษาไทยเป็นภูมิปัญญาไทย ในขณะที่ภาษาอีสานเป็นภูมิปัญญาท้องถิ่น เป็นต้น

ผู้ทรงภูมิปัญญาไทย หมายถึงบุคคลผู้เป็นเจ้าของภูมิปัญญา หรือเป็นผู้นำภูมิปัญญาต่าง ๆ มาใช้ประโยชน์ในการดำรงชีวิตจนประสบผลสำเร็จจนสามารถถ่ายทอดเชื่อมโยงคุณค่าของอดีตกับปัจจุบันได้อย่างเหมาะสม

ความเหมือนกันระหว่างผู้ทรงภูมิปัญญาไทยกับปราชญ์ชาวบ้าน คือ บทบาทและภารกิจในการนำภูมิปัญญาไปใช้แก้ปัญหา และการถ่ายทอดเพื่อให้เกิดความเชื่อมโยงจากอดีตถึงปัจจุบัน ส่วนความแตกต่างกันนั้นขึ้นอยู่กับระดับภูมิปัญญาที่จะนำไปแก้ไขปัญหาและถ่ายทอด กล่าวคือ ผู้ทรงภูมิปัญญาไทยย่อมมีความสามารถหรือภารกิจในการนำภูมิปัญญาระดับชาติไปแก้ปัญหา หรือ ถ่ายทอด หรือผลิตผลงานใหม่ ๆ ที่มีคุณค่าต่อประเทศชาติโดยส่วนรวม ส่วนปราชญ์ชาวบ้านมีความสามารถหรือภารกิจในการนำภูมิปัญญาชาวบ้าน หรือภูมิปัญญาท้องถิ่นไปแก้ไขปัญหาหรือถ่ายทอดในท้องถิ่น

ในเขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลตาเนินมีปราชญ์ชาวบ้านที่เป็นที่น่านับถือ ดังนี้

ภูมิปัญญาท้องถิ่นตำบลตาเนิน

ลำดับที่	ชื่อ - สกุล	ภูมิปัญญาท้องถิ่น	หมู่บ้าน	หมายเหตุ
๑	นายไล่ มีคำ	หมอพื้นบ้าน/สมุนไพร	๑	
๒	นายประหลาด ไม้สันเทียะ	การพูดในพิธีกรรมต่าง ๆ	๑	
๓	นางทองมา เสี่ยงมทรัพย์	นวดแผนไทย	๒	
๔	นายหนู เขียนแก้ว	เรียกขวัญนาคน	๓	
๕	นายแป๊ะ ชิดสันเทียะ	งานหัตถกรรม (การสานตระกร้า)	๓	
๖	นางผัด คณะขาม	งานหัตถกรรม (การทอเสื่อกก)	๔	
๗	นายประสิทธิ์ คำข้าว	ช่างไม้	๕	
๘	นายคล้าย เชื้อจันอัด	ช่างปูน ช่างไม้	๕	
๙	นางเขียว คำโค	งานหัตถกรรม (งานจักสาน)	๖	
๑๐	นายหนู บำรุงนาน	การทำสวนไร่นาแบบผสมผสาน : เศรษฐกิจพอเพียง	๖	
๑๑	นายสนั่น ระกานอก	การทำขวัญหรือการพูดในพิธีกรรมต่าง ๆ	๗	
๑๒	นายพวง มีเค้า	งานหัตถกรรมต่าง ๆ	๗	
๑๓	นายจิตร บัวทอง	หมอเป่าคางทูม	๙	
๑๔	นายแสนไกล กุลประเสริฐ	งานหัตถกรรมต่าง ๆ	๑๐	
๑๕	นายชาติ เคนสันเทียะ	หมอเป่าคางทูม	๑๐	
๑๖	นางวิภาวรรณ จันทเขต	งานหัตถกรรม (การทำพรมเช็ดเท้าจากเศษผ้า)	๑๐	
๑๗	นางสาวแตง เปี้ยกสันเทียะ	งานคหกรรม (การทำหมี่พื้นเมือง,หมี่โบราณ)	๑๐	
๑๘	นางพะเยาว์ ต้านกลางดอน	งานคหกรรม (การทำหมี่พื้นเมือง,หมี่โบราณ)	๑๐	
๑๙	นางมณีรัตน์ หมั่นคำ	งานหัตถกรรม (ขนมไทย,การถนอมอาหาร)	๑๐	
๒๐	นางพิชยา หวังเสี่ยงกลาง	งานหัตถกรรม (ขนมไทย,การถนอมอาหาร)	๑๐	
๒๑	นางเพ็ญภา ชนะภัย	งานหัตถกรรม (ขนมไทย,การถนอมอาหาร)	๑๐	
๒๒	นางอนงค์ โทสูงเนิน	งานหัตถกรรม (ขนมไทย,การถนอมอาหาร)	๑๐	
๒๓	นางหลิ อยู่ปาน	งานหัตถกรรม (ขนมไทย,การถนอมอาหาร)	๑๐	
๒๔	นางบัวลอย แผนวิชิต	งานหัตถกรรม (ขนมไทย,การถนอมอาหาร)	๑๐	
๒๕	นางถนัด คงแก้ว	งานหัตถกรรม (ขนมไทย,การถนอมอาหาร)	๑๐	
๒๖	นางถนัด คงแก้ว	งานหัตถกรรม (ขนมไทย,การถนอมอาหาร)	๑๐	
๒๗	นายแถม แชดสันเทียะ	การพูดในพิธีกรรมต่าง ๆ	๑๐	
๒๘	นายแวว คล่องชัย	พิธีกรรมสงฆ์ต่าง ๆ	๑๐	
๒๙	นายหล่อ ทนซ์เหล็ก	งานหัตถกรรม (งานจักสาน)	๑๐	

ลำดับที่	ชื่อ - สกุล	ภูมิปัญญาท้องถิ่น	หมู่บ้าน	หมายเหตุ
๓๐	นางเพชร พรไพศาล	งานหัตถกรรม (การทอเสื่อกก)	๑๑	
๓๑	นายคมกริช หมั่นคำ	ช่างปูน ช่างไม้	๑๒	
๓๒	นายบุญช่วย ศรีธรรมมา	สมุนไพรไทย/หมอดิน	๑๒	
๓๓	นางนวลจันทร์ ผมงาม	งานหัตถกรรม (การถนอมอาหาร : กะโซ่)	๑๒	
๓๔	นายพิมพ์ บำรุงนา	การจัดงานประเพณีต่าง ๆ ในหมู่บ้าน	๑๒	
๓๕	นายหลวย ไม้สันเทียะ	การทำขวัญหรือการพูดในพิธีกรรมต่าง ๆ	๑๒	
๓๖	นายยอดยิ่ง เลิศสันเทียะ	การทำขวัญหรือการพูดในพิธีกรรมต่าง ๆ	๑๓	
๓๗	นายหล่อ ยิ่งสันเทียะ	หมอยาสมุนไพร/หมอดู	๑๓	
๓๘	นางพันธุ์ มีสันเทียะ	ประเพณีพื้นบ้าน	๑๔	
๓๙	นายประมาณ ครองดาเนิน	การจัดงานประเพณีต่าง ๆ ในหมู่บ้าน หรือการพูดในพิธีการต่าง ๆ	๑๔	
๔๐	นายสุทน เคนสันเทียะ	หมอเป่ารักษาโรค โรคกระดูก	๑๔	